

Finding a Shidduch

r. simeon b. gamaliel said: there never were in israel greater days of joy than the fifteenth of ab and the day of atonement. on these days the daughters of jerusalem³ used to walk out in white garments which they borrowed in order not to put to shame any one who had none. all these garments required ritual dipping.⁴ the daughters of jerusalem came out and danced in the vineyards exclaiming at the same time, young man, lift up thine eyes and see what thou chooseth for thyself. do not set thine eyes on beauty but set thine eyes on [good] family. grace is deceitful, and beauty is vain; but a woman that feareth the lord, she shall be praised.⁵ and it further says,⁶ give her of the fruit of her hands; and let her works praise her in the gates.

ON THESE DAYS THE DAUGHTERS OF JERUSALEM etc. Our Rabbis have taught: The daughter of the king borrows [the garments] from the daughter of the High Priest, the daughter of the High Priest from the daughter of the deputy High Priest,⁹ and the daughter of the deputy High Priest from the daughter of the Anointed for Battle,¹⁰ and the daughter of the Anointed for Battle from the daughter of an ordinary priest, and all Israel borrow from one another, so as not to put to shame any one who may not possess [white garments].

ALL THE GARMENTS REQUIRE RITUAL DIPPING: R. Eleazar said: Even though they lay folded in a box. THE DAUGHTERS OF ISRAEL CAME OUT AND DANCED IN THE VINEYARDS. A Tanna taught: Whoever was unmarried repaired thither. THOSE OF THEM WHO CAME OF NOBLE FAMILIES EXCLAIMED, 'YOUNG MAN etc.' Our Rabbis have taught: The beautiful amongst them called out, Set your eyes on beauty for the quality most to be prized in woman is beauty; those of them who came of noble families called out, Look for [a good] family for woman has been created to bring up a family; the ugly ones amongst them called out, Carry off your purchase in the name of Heaven, only on one condition that you adorn us with jewels of gold.

בשלשה פרקים פרק רביעי תענית בו ע"ב

א "אמר רבן שמעון בן גמליאל: לא היו ימים טובים לישראל כחמשה עשר באב וכיום הכפורים, שבהן בנות ירושלים יוצאות בכלי לכן שאולין, שלא לבייש את מי שאין לו, כל הכלים טעונין טבילה. ובנות ירושלים יוצאות וחולות בכרמים, ומה היו אומרות: בחור! שא נא עיניך וראה מה אתה בורר לך, אל תתן עיניך בנוי, תן עיניך במשפחה, "שקר החן והכל היפי אשה יראת ה' היא תתהלל" ואומר: "תנו לה מפרי ידיה ויהללה בשערים מעשיה". וכן הוא אומר "צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתנתו וכיום שמחת לבו", "ביום חתנתו" — זה מתן תורה, וביום שמחת לבו" — זה בגנין בית המקדש, שיבנה במהרה בימינו.

א "שבהן בנות ירושלים כו". תנו רבנן: בת לא ע"א מלך שואלת מבת כהן גדול, בת כהן גדול מבת סגן, ובת סגן מבת משוח מלחמה, ובת משוח מלחמה מבת כהן הדיוט, וכל ישראל שואלין זה מזה,

"כדי שלא יתבייש את מי שאין לו." כל הכלים טעונין טבילה" אמר רבי אלעזר: אפילו מקופלין ומונחין בקופסא. "בנות ישראל יוצאות וחולות בכרמים", תנא: מי שאין לו אשה נפנה לשם. "מיוחסות שבהן היו אומרות בחור וכו'". תנו רבנן: "יפיפות שבהן מה היו אומרות — תנו עיניכם ליופי, שאין האשה אלא ליופי. מיוחסות שבהן מה היו אומרות — תנו עיניכם למשפחה, לפי שאין האשה אלא לבנים. מכווערות שבהם מה היו אומרות — קחו מקחכם לשום שמים, ובלבד שתעטרונו בזהובים.

Chapter Eleven
CHOOSING ONE'S PARTNER
FROM THE RABBINIC TEXTS

SECTION I: GOD SENDS A MAN HIS WIFE

בבלי מועד קטן ית ע"ב:

אמר רב משום רבי ראובן בן אצטרוחילי: מן התורה, מן הנביאים, מן הכתובים, מתי, אשר לאיש. מן התורה — דכתיב: ויטע לכן וכחול ויאמרו מה' יצא הדבר (בראשית כד, ג), מן הנביאים — דכתיב: ואבי ואמו לא ידעו כי מה' היא (שופטים יד, ד), מן הכתובים — דכתיב: בית והון נחלה אבות ומה' אשר משכלת (משלי יט, ז).

Moed Katan 18b.¹

Rav said in the name of R. Reuven b. Iztrubili: The Torah, Prophets and Writings inform us that God sends a man his wife.² The Torah thus: "Then Laban and Bethuel answered and said, 'The thing proceeds from the Lord'" (Gen. 24:50).³

The Prophets thus: "His father and his mother knew not that it was of the Lord" (Judg. 14:4)⁴

The Writings thus: "Houses and riches are the inheritance of fathers, but a prudent wife is from the Lord" (Prov. 19:14).⁵

יודישלמי קידושין פסק ג הלכה יב:

אמר רבי יודה בר פזי: אפילו ממזר כסוף העולם וממזרת כסוף העולם, הקב"ה מביאן ומזווגן זה בזה.

Jerusalem Talmud, Kiddushin 3:12

R. Yuda bar Pazi said, "Even a male *mamzer* at one end of the earth and a female *mamzer* at the other, God will bring together and match up."

SECTION II: SOMETIMES AN EFFORT IS REQUIRED
AND SOMETIMES NOT

בראשית וכה סת, ג:

יש שהולך אצל זיווגו, ויש שזיווגו בא אצלו. יצחק זיווגו בא אצלו, דכתיב: "ויצא יצחק לשוח בשדה לטובת ערב וישא עיניו וירא והנה גמלים באים" (בראשית כד, טז). יצחק הלך אצל זיווגו, דכתיב: "ויצא יצחק מבאר שבע וילך חרנה" (שם כח, ז).

Beresheet Rabbah 68:3

Sometimes a person goes after his match and sometimes it comes to him.⁶ In Isaac's case his match came to him: "Isaac went out to meditate in the field at the eventide, and he lifted his eyes and saw, and behold there were camels coming" (Gen. 24:63). Jacob went after his match thus: "Jacob went out from Beersheva and went toward Haran (Gen. 28:10).

SECTION III: MATCH MAKING INVOLVES AS MUCH FOR
GOD AS THE DIVISION OF THE RED SEA

בראשית וכה סת, ד,

מטרוהו אהו שאלה את רבי יוסף בר הלפתא, לכמה ימים ברא הקב"ה את ערלמו? אמר לה, ליששה ימים. אמרה לו: ומאותה שעה ועד עכשיו מה הוא עושה? אמר לה, הקב"ה יושב ומזווג זיווגים: בתי של פלוני לפלוני, אשתו של פלוני לפלוני, ממונו של פלוני לפלוני. אמרה לו: ודא היא אומנותיה? אף אני יכולה לעשות כן. כמה עבדים ושפחות יש לי, לשעה קלה יכולה אני לזווגם. אמר לה, אם קלה היא בעיניך, קשה היא לפני הקב"ה כקריעת ים סוף. מה עשתה? נטלה אלף עבדים ואלף שפחות, והעמידה אותם בלילה שוררות ואמרה: פלן יספ לפלנית ופלנית תיספ לפלן וזיווגה אותם בלילה אחד. למחר אחר לופה — דיין מוהריה פציעה, דיין עיניה שמיעה, דיין רגליו חכירה. אמרה לרחן: מה לכוון? דא אמרה: לית אנא כפי לדין, ודין אמר: לית אנא כפי לדיא. מדי שלחה והביאה את ר' יוסי, אמרה לו: לית אלה כאלהכון, אמת היא תורתכון נאה ומשובחת, יפה אמרת. אמר לה: לא כך אמרת לך, אם קלה היא בעיניך, קשה היא לפני הקב"ה כקריעת ים סוף? הקב"ה מה עושה לרחן? מזווג בעל כרחן שלא בטובתן. הדא הוא דכתיב: אלהים מושיב יתורים ביתה, מוציא אסירים בכושרות (תהילים סח, ז). מהו בכושרות? כפי ושירות — מאן דכפי, אומר שירות, ומאן דלא כפי, כפי.

Bereschit Rabba 68:47

A noble woman⁸ asked R. Yosef b. Halafra: "In how many days did God create His world?" He responded, "In six days." She then asked, "And ever since what does he do?" He answered, "God sits and makes matches: A's daughter to B, C's widow to D, E's property to F."⁹

She then asked, "Is that all He does?" I can do the same. I own many slaves and can match them up in a short time."

He answered, "As easy as it may seem to you, it takes God as much as the division of the Red Sea."¹⁰

She took a thousand male and a thousand female servants, stood them in two lines and said, "'A' shall wed 'B' and 'C' shall wed 'D', etc." and matched them all up in one night.

When on the next day they came to her, one had a bruised head, another had lost an eye and another had broken a leg. She asked them, "What happened to you?" The women replied that they did not want such husbands and the men replied that they did not want such wives.

She immediately sent for R. Yossi and said to him, "There is none like your God. Your Torah is true, great and praiseworthy. Your comments are sensible." He replied, "It is as I said: as easy as it may seem to you, it takes God as much as the division of the Red Sea."

What does God do to them? He matches them by force, against all logic.¹¹ Thus, "God makes the solitary to dwell in a house. He frees prisoners with fetters" (*be'koshrot*) (Ps. 68:7).¹²

What is *be-koshrot*? *Bekhi* and *shivot* [weeping and song]. Whoever wishes, sings praise. Otherwise, he weeps.¹³

SECTION IV: ACCORDING TO FATE OR WHAT ONE DESERVES?

בבבלי טוטה ב ע"א:

כי הוה פתח ריש לקיש בטוטה, אמר הכי אין מוהווגן לך לאדם אלא לעי מעשיי, שנומאר: כי לא ינה שבט הרישע על גורל הצדיקים (ההיללים קבתי, ג). אמר רבה בר בר רהי אמר רבי יוחנן: וקשיין לווהוגן בקריעת ים סוף, שנומאר: אלוהים מושיב יחידים בניה, מוציא אטירים בכושרות (שם סוף, א). ויהא אמר רב יהודה אמר רב: ארבעים יום קודם יצירת הוהל בת קול יוצאת ואומרת: בת פלוני לפלוני, ביה פלוני לפלוני, שדה פלוני לפלוני. לא קשיא, רה ביינוג ראשון, רה ביינוג שני.

Sotah 2a:

When [the Amora] Resh Lakish would commence the study of Mishnah *Sotah*, he would say,¹⁴ "Matches made in Heaven are entirely in accordance with what one deserves, as it says, 'For the rod of wickedness shall not rest upon the lot of the righteous'" (Ps. 125:2)

Rabbah bar bar Hannah said in the name of Rabbi Yohanan, "Matches are as hard to effect as the division of the Red Sea, as it says, 'God makes the solitary to dwell in a house. He brings out the prisoners into prosperity [*be-koshrot*]" (*ibid.* 68:7).

But is this really true?¹⁵ Did not R. Yehudah say in the name of Rav, "Forty days before the foetus is formed,¹⁶ a Heavenly voice proclaims 'The daughter of 'A' to 'B', the house of 'C' to 'D', the field of 'E' to 'F'."¹⁷

There is no contradiction; the former refers to one's first marriage, the latter to one's second.

Rashi

One's first marriage is based on fate,¹⁸ one's second on what one deserves,¹⁹ and that is a difficult match because the woman is not this man's destined mate.

SECTION V: CAN FATE BE ALTERED?

ירושלמי תענית פקד ד הלכות ו:
שמואל אמר: אפילו בתשעה באב יארט שלא יקדמו אתי. מולמה שישתיה רשומאלא? תגון הוא אמר במאונם לעלמה, הוה מהבל יחד (ההיללים ספ, י) — עד שת עשרין תבל בתוך מעי אמך הם יחד והכא הוא אמר רבין? אלא שלא יקדמו אתך בהתעלה. אפילו כן, לא קיימה.

Jerusalem Talmud, Ta'anit 4:6:20

Shmuel said, "Even on the Ninth of Av one may betroth a woman, lest another man precede him." Has Shmuel's opinion changed?²¹ Elsewhere he said, "Laid in balance before ascent, light as air they are together (Ps. 62:10): Even while they are as thin as air in their mother's womb, they are already paired." How then could he state otherwise? Rather, he meant, "Lest another man precede him *through prayer*."²² And even so the latter's marriage will not endure.²³

Rabbenu Nissim (Ran) on Rif, Moed Kattan 1196:

Although a man is fated from Heaven to marry a certain woman, if another man prays for her fervently, God may listen to him. Even so, the original decree will ultimately be fulfilled. The man who prayed will divorce her or soon die, and her intended partner will then marry her.²⁴

אין העזר א ב הלכות פריה ורביה

ב שישתדל כל אדם ליקח לו אשה הנוגה. וכו' א שעיפים:

א אלא א) ישא אדם אשה א שיש בה שום א) פיסול: הנה כל הנשא אשה פסולה ב משום צ) נמון היין לו ננים שאינם מנוגים אצל גליו ב) היכל שאינה פסולה עניו אלה שנתאם משום נמון מומה) משומה ריב"ש סתיו טו"ז) מי ג) שנתאם לנשא אשה פסולה נני משפתמו יתלון למנות ע) (הר"ן פרק המוכר)

ו עלעולם ישתדל אדם (פ) לישא בת ת"ח ולהשיא בתו לת"ח לא מצא בת ת"ח ישא בת גדולי הדור לא מצא בת גדולי י"ל הדור ישא בת ראשי כנסיות. לא מצא בת ראשי כנסיות ישא בת גבאי צדקה. לא מצא בת גבאי צדקה ישא בת מלמדי תינוקות ואל ישיא בתו לעם הארץ: הנה ועל לו) (ו) נעמתיין היא אומרי [ג] אורי שוכי טם צימיה ב לו) וכל זה [ד] נע"ה שאינו מהקדק נמנות (טור) ל"ח ומנהיה נלמס נישא נמ אומרי (גמ' נעשהדלן וינעמות) י"ח א) אף נה אמי (התנ"כ פ"ג דהל"א צ"י):

ז לא ישא אדם אשה לא ממשפחה מצורעין. ולא ממשפחה נכפין. (ג) והוא (ס) שהוחזק ג' טו) פעמים שיבואו בנייהם לירי כך:

ח פע"ה לא ישא כהנת ואם נשא אין זיווגם עולה יפה שתמות היא צ"א הנה מדהר או תקלה תבא בנייהם לפ) אבל ת"ח שנושא כהנת הרי זה נאה ומשובח תורה וכהונה במקום אחד:

ט הלא ישא כהור רקנה כא) ולא זקן טו) לידה (יא) שדבר זה גורם לזנות:

א) אלו ר' אמי רבא לרסנתי נהם יעשו איהו דבר לסימן אלה ימטר רעו ברעם ומי שפסקו לו נמון הרכה לשליון ומרי נהם (ב) לא יענו כלמו משום זה ולא יתקוטעו נעמרי נכסי אטמו ומי ה) שעישה כן אינו מלמדי ואין זיווגו עולה יפה לו (ו) הנמון אטמס לוקם טם אטמו אינו נמון של יוסר (א) וכל היעישה כן מקרי נישא אשה לטם א) נמון אלה כל מה שיקן לו ממזי וממנו יקם נעין טוב ואו ילמ

(כ"י נכס א"ס):

ב [א] בכל (ו) המשפחה בחזקה ג ד) (ב) כשרות ומותר ה) לישא מהם לכחחילה יואעפ"כ אם ראיה ב' משפחות שמתגרות זו בזו המיר (או צ' פ) נני אטם שמתגריס זה מה) (כפ"י יוספין) יאו ראיה משפחה שריא בעלת מצה ומריבה המיר י) או ראיה איש שהוא מריבה מריבה עם הכל ד ועו פנים ביותר חוששין להם וראוי להתרחק מהם שאלו סימני פסלות הם הוכן כל הפוסל אחרים המיר כגון שנותן שמין במשפחות או ביחודים ואומר עליהם שהם מקוויים חוששין לו שמה ממזר הוא ואם יא) אומר להם שהם עבדים חוששין יפ) לו שמה עבר הוא שכל הפוסל כמזמו פוסל ד ווכן מי שיש בו ערות פנים ה) ואכזריות ושונא יג) את הבניות ואינו גומל להם חסד חוששין לו ביותר שמה גבעוני הוא:

SECTION VI: CHARACTER TESTS AND THEIR LIMITATIONS

בבלי יבמות סג ע"א :

אמר רב פפא... לפורץ זבין ארעא, מחרן נטיב איתתא.

Yevamot 63a:

R. Papa said... "Acquire property in haste. Select a wife slowly."²⁵

Rashi:

Wait until you examine her deeds, lest she be malicious and quarrelsome.

יבמות סג ע"א :

נחרת דרוגא ננטיב איתתא, סקי דרוגא ונחרת שושבינא.

Talmud, *ibid.*

Descend a step when you choose a wife, ascend a step when you choose a friend.²⁶

Rashi:

Do not take a woman more respectable than yourself lest you be unacceptable to her.

S. R. Hirsch on Gen. 24:14-27

"Let it come to pass that the damsel to whom I shall say, 'Let down your pitcher, I pray thee, that I may drink,' and she shall say, 'Drink, and I will give your camels drink also,' let the same be she that you have appointed for your servant, even for Isaac."

The sign by which Eliezer sought to recognize the woman destined for Isaac is a test of character to this very day whereby to identify a truly Jewish woman. The kindness and love of one's fellow man reflected in one's unhesitating readiness to be helpful, anywhere, was familiar to Eliezer from Abraham's home, and it was this which he sought in the woman who would eventually take over the household.

Hiddushhei Rabbenu Nissim on Hullin 95b:

If someone seeks signs which reasonably reveal something positive or negative, that is not called *milush*,²⁸ divination, this is a generally accepted procedure.²⁹ Eliezer knew that Isaac would not be led into an unworthy match. He therefore looked for a sign. If she excelled in her deeds and moral character, so that when he requested drink she would graciously respond, "Drink, and I will let your camels drink also," then this was Isaac's divinely destined bride.

בבלי תענית ד ע"א :

א"ר שמואל בר נחמני אמר ר' יונתן: שלשה שאלו שלא כהונן... אליעזר עבד אברהם, דכתבי: "ודחיה הנערה", יכרל אפילו חזירת, אפילו כומא? רשינו כהונן, ונדחמנה ל רבקה.

Ta'anit 4a:

R. Shmuel bar Nahmani said in the name of R. Yonatan, "Three persons asked improperly...³⁰ Abraham's servant Eliezer said, 'Let it come to pass that the damsel to whom I shall say... ' whereupon even a lame or blind girl³¹ might come into question. Yet God responded positively and Rebecca appeared."³²

SECTION VII: LIFE UNDER ONE ROOF IS NOT A RELIABLE TEST

Responsa Igrot Moshe, Yoreh De'ah 1,90:

QUESTION: May a young man and woman who wish to become acquainted for the purpose of marriage rent two bedrooms in a family's home?³³

ANSWER: If the prospective landlord knows that they are unmarried, there are grounds for lenience,³⁴ and there seems nothing wrong in her cooking for him either.

Such is the formal law.³⁵ In actual practice, however, this is inadvisable, for one should not overdo such examinations.³⁶ If the woman has a pleasing appearance,³⁷ comes of a good family and is reputed to be religiously observant, the suitor should rely on this and marry her in the hope that she is Heavensent. There is no need to test her beforehand, such tests being worthless as they prove nothing,³⁸ thus, "Conduct yourself with innocence before the Lord your God" (Deut. 18:13).³⁹

